

1891-06-05

þÿ — ° ± Ä ¬ Ñ Ä ± Ñ ¹ Â ° ± ¹ ± ¹ ± À Ì È µ ¹ Â

þÿ • Á µ Å ½ · Ä ¹ ò Ì Á Ì³ Á ± ¼ ¼ ± C o o p 2 0 0 2

Library of Neapolis University Pafos

<http://hdl.handle.net/11728/8456>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

**Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΟΦΥΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθ.)

Ἐκ τῶν ποικίλων περὶ Κύπρου ἔργων, ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς κατοχῆς, πολυτιμότερον εἶνε ἀναντιρρήτως τὸ τοῦ Ἀμιλτων Λάγκ. Ὑπερετήσας ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν Λάρνακι ὡς διαχειριστῆς τῆς Ὀθωμανικῆς Τραπεζῆς, χρηματίσας δὲ κατὰ τὰ ἔτη 1861—1868 Ἀγγλος ὑποπρόξενος καὶ πρόξενος, ὁ Λάγκ ἐγίνωσκεν ἄριστα τὴν χώραν. Ἡ θέσις του κατηγήθη, φυσικῶ τῷ λόγῳ, διὰ τῆς κατοχῆς, ἐδόθη δ' αὐτῷ ἐπικερδὲς ἀξίωμα ἐν Αἰγύπτῳ. Καλῆτερον θὰ ἦτον ὅμως ἐὰν ἔμενεν ἐν Κύπρῳ. Ἡ πρακτικὴ του πείρα ὡς γεωκτῆμονος, ἡ οἰκονομικὴ του ἱκανότης ὡς τραπεζίτου, αἱ γνώσεις του ὡς προξένου θ' ἀπέβαινον εἰς τὴν νέαν ἡμῶν κτῆσιν ἐπωφελέστεραι λεγεῶνος ὀλῆς στειλῶν καὶ ἀρωσιωμένων ἀξιωματικῶν τοῦ πυροβολικοῦ. Τὸ ὕψος του δὲν ἦτον χαρῖεν· ἀλλ' ἐγίνωσκε τὴν Κύπρον κάλλιον παντὸς ἄλλου τῶν ζώντων Ἀγγλων καὶ ἔλεγε μετριοφρόνως καὶ εὐκρινῶς ὅ,τι ἐγίνωσκε. Κατὰ τὸν Λάγκ, ἡ Κύπρος οὔτε εἶχεν, οὔτε ἔχει βιομηχανίαν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶνε γεωργικὸς, τῶν λειμῶνων δ' ἡ σπάνις δυσχεραίνει καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Ἐπὶ γενεᾶς οὐδεμία ἐλήφθη πρόνοια περὶ βελτιώσεως τῶν κτηνῶν, ἡ δὲ Ἀγγλία, ἡ ἐπαυρομένη ἐπὶ τῇ κτηνοτροφίᾳ τῆς, οὐδένα ἐπεμψε ταῦρον ἢ ἐπιθήτορα ἵππον. Ὅτε ἀπεβιδάσθημεν εἰς Κύπρον, τὸ βόειον κρέας ὡς τροφή ἦτον σχεδὸν ἄγνωστον. Ἀλλὰ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, πωλεῖται τακτικῶς εἰς τὴν ἀγοράν, καταγαλίσκεται δ' οὐ μόνον ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν Κυπρίων. Πάντες ὅμως οἱ βόες, οἱ καταναλισκόμενοι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ, εἰσάγονται ἐξ Ὀδησσοῦ. Οἰκτρόν εἶνε, τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι ἡ ἀγγλικὴ ἐπιμελητεία δὲν ἐνθαρρύνει τοὺς ἰθαγενεῖς νὰ τρέψωσιν αὐτοὶ πάχις βόας, ἐὰν δὲ τις ἀναλογισθῇ πρὸς τῖνα σκοπὸν συνωμολογήθη ἢ συνθήκη, ἧς δυνάμει καταλάβομεν τὴν

Γενικά

- Κύπρος → Ἀρχαία
- Ἀμιλτων Λάγκ
- Πάρισις
- Θεωρησέν
- Συμφρονικός Γ
- Δημ. ἔργα
· ἀδυσίαμα
· ὁδ. δικαιο
- Προϊόντα
· κτην.
- Ἐθν. ὑπηρετ.
- Νομ. Συμβούλιο
- Φορολογία

Ἐργα

- οδωβ. Τραπεζα
- Λάρνακι
- Χερσόμηνον
- Βιδικήκαμα
- Ἐμπορο
- Φορολογία
- Χερσ. Τραπεζα
- Τραπεζες

Κύπρον, έχει τι τὸ παράδοξον ὅτι ἡ διατροφή τῶν Ἀγγλῶν στρατιωτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς Ρωσίας. Τὸ κύριον προϊόν τῆς νήσου καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, τὸ κύριον εἶδος τῆς ἐξαγωγῆς εἶνε τὸ γέννημα, ἢ δὲ Κύπρος ἐτρώθη δεινότερον πάσης ἴσως ἄλλης χώρας ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν δημητριακῶν. Οὕτως, ἐν μέρει μὲν ἕνεκεν τῆς ἐλαττώσεως τῶν τιμῶν, ἐν μέρει δ' ἕνεκεν τῆς ἐλαττώσεως τῆς καλλιέργειας, ἢ ἐξαγωγή τῶν δημητριακῶν ἠλαττώθη ἀπὸ 80000 λ. σ. ἐν ἔτει 1881 καὶ 74000 λ. σ. ἐν ἔτει 1882 εἰς 27000 λ. σ. ἐν ἔτει 1889. Ἄλλ' ὁ σίτος καὶ ἡ κριθὴ καλλιεργοῦνται ἔτι πολὺ ὑπὲρ τῆς ἐπιτοπίου καταναλώσεως. Τὰ χαρούπια ἀποτελοῦσι νῦν τὸ σπουδαιότατον εἶδος τῆς ἐξαγωγῆς, ἀνεληθόντα ἀπὸ λ. σ. 85000 ἐν ἔτει 1879 εἰς λ. σ. 103000 ἐν ἔτει 1886. Ἐπειτα ἔρχονται οἱ οἶνοι, ἢ δ' αὐξήσις τῆς ἐξαγωγῆς αὐτῶν εἶνε ἔτι μᾶλλον εὐχάριστος, καθὼς ἄμεσος ἀπόρροια φορολογικῆς μεταρρυθμίσεως. Ἐν ἔτει 1887 ἡ ἀξία τῶν ἐξαχθέντων οἶνων ὑπελόγισθη εἰς 80000 λ. σ. ἀπέναντι 32000 λ. σ. ἐν ἔτει 1879 καὶ 47000 λ. σ. ἐν ἔτει 1880. Τὴν καλλιέργειαν τῶν καπνῶν ἐπιβαρύνουσι δυστυχῶς ἔτι ὀχληροὶ φορολογικοὶ περιορισμοί, ἢ δὲ παραγωγή δὲν ὑπερβαίνει τὰς δισχιλίας λ. σ. Ἡ παραγωγή τῆς μετᾶξης, ἥτις ἄλλοτε ἦτον ἐν τῶν σπουδαιότατων προϊόντων τῆς νήσου καὶ ἀπέφερε περὶ τὰς 70 χιλιάδας λ. σ. κατ' ἔτος, κατῆλθε, μικρὸν μετὰ τὴν ἀγγλικὴν κατοχὴν, εἰς ποσὸν λόγου ἀνάξιον. Ἀλλὰ, χάρις εἰς τὰς μηδεμίαν εὐρούσας ἐνθάρρυνσιν, μᾶλλον δ' ἀποθαρρυνθείσας προσπαθείας τοῦ νεαροῦ ἐπάρχου τῆς Πάφου Θόμψωνος, οὗ ἡ μετριοφρων καὶ εἰς ἄκρον ἐνδιαφέρουσα ἐκθεσις εἶνε ἀξία τῆς μελέτης τῶν θαυμαστῶν τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας, ἢ παραγωγή τῆς μετᾶξης ἤρξατο ἀναδιοῦσα. Ἐν γένει εἰς τὰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις ἀνοίγεται στάδιον ἀπεριόριστον. Ὁ βάμβαξ δύναται εὐκόλως νὰ καταστῇ σπουδαῖον εἶδος ἐξαγωγῆς, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ δὲ καλλιέργειά του ἠϋξήσε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἡ ἐγχώριος ποιότης εἶναι —

δυστυχῶς ὑποδεεστέρα. Ἄλλ' οὐδεμία ἀμυρβολία· ὅτι, διὰ βελτίονος καλλιερ- γείας καὶ ἀρδεύσεως ὁ βάμβαξ δύναται νὰ καταστῇ προϊόν πολυτιμότερον. Πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἐξαγόμενον ποσὸν εἶ- νε ἀσημαντόν, ὑποδεικνύει δ' ἀπλῶς τί δύναται νὰ κατορθωθῇ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἡ κατὰ τῆς ἀγγλικῆς ἐξουσίας δυσαρέσκεια ἐξεδηλώθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1881. Καὶ ἔμωσ ἕως τότε οἱ Κύ- πριοι εἶχον γνωρίσει ἡμᾶς ἐκ τῆς ἀρί- στης ἀπόψεως. Τὸ ἀπὸ 18 Ἰουλίου 1881 Ἰπόμενμα τοῦ λόρδου Κίμπερ- λαι ἀνήγγειλε τὴν ἐλοσχερῆ ἐγκατά- λειψιν πάσης εὐρυτέρας καὶ εὐθύνας συνεπαγομένης πολιτικῆς, καίτοι δὲ καὶ κατὰ τὴν πρώτην τριετίαν ἡ πολι- τικὴ ἐκείνη εἶχεν ἐφαρμοσθῆ ἀδρανῶς, ἔκτοτε οἱ Κύπριοι ἐλαχίστην ἠδύνατον νὰ προσδοκῶσι παρὰ τῆς ἀγγλικῆς κυ- βερνήσεως ἀρωγὴν πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἀναγέννησιν τῆς νήσου των, ἡσθάνθη- σαν δ' εὐθύς τὸ ἀπελπι τῆς θέσεώς των. Δυσηρεστημένοι ἤδη ἐκ τῆς με- τὰξὺ τῶν ἐπαγγελματιῶν καὶ τῶν ἔργων τῶν νέων κυρίων των ἀποστάσεως καὶ ἐκ τῆς ἔτι μείζονος ἀποστάσεως μετὰξὺ τῶν ἰδίῶν ἐαυτῶν προσδοκιῶν καὶ τῆς πραγματικῆς ἀγγλικῆς ἐξουσίας, οἱ νημονέστεροι τῶν νησιωτῶν ἐλαχίστην ἠρύσθησαν παραμυθίαν ἐκ τῆς καινῆς πολιτικῆς, ἣν ἐξήγγειλεν ἐπισήμως ὁ λόρδος Κίμπερλαι. Συνετάχθη λοιπὸν ἀναφορὰ, ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρχι- επισκόπου, τῶν ἐπισκόπων καὶ πάντων τῶν σπουδαιότερων χριστιανῶν ἐμπό- ρων τῆς νήσου, ἐφελκύουσα τὴν προ- σοχὴν ἐπὶ τῶν ἐν τῷ παρελθόντι διοι- κητικῶν ἐλλείψεων καὶ ἐκπράζουσα διὰ μακρῶν τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος εὐχὰς καὶ ἐλπίδας. Παρὰ τινὰ ἐλαττώματα ὕφους καὶ τινὰς περιττὰς νύξεις ἑλλη- νικῶν πόθων, ἣ ἐκπράσεις εὐγενῶν αἰ- σθημάτων μὴδὲν ἐχούσας κοινὸν πρὸς τὸ θέμα, ἡ ἀναφορὰ ἦτον λογικὸν καὶ φρόνιμον ἔγγρασον, μὴ τυχόν παρὰ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως τῆς προσο- χῆς, ἣς ἦτον ἄξιον. Οἱ Κύπριοι ἐζή- τουν α) γεωργικὰς σχολὰς καὶ τὴν εἰσαγωγὴν νέων σπόρων, φυτῶν, κτη- νῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων· β) γε-

ωργικήν Τράπεζαν· γ) ἀρδευτικά ἔργα· δ) ἀναρύττεισιν τῶν δασῶν· ε) ἐνθάρρυνσιν τῆς καλλιιεργείας τῶν καπνῶν διὰ τῆς ἄρσεως καταθλιπτικῶν τινῶν περιορισμῶν· ς) τὴν κατάργησιν τῆς δεκάτης. Ἡ ἀναφορὰ διεβιάσθη κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1882. Ἀλλὰ μέχρις Ἰανουαρίου 1891 οὔτε μία ἰδρῦθη γεωργικὴ σχολή, οὔτε εἰς εἰσῆχθη σπόρος ἢ νέον φυτὸν, οὔτε εἰς ἐπέμφθη ταῦρος ἢ ἐπιβήτωρ ἵππος, ἢ ἀμνός, οὔτε ἐν ἐλαιοπιεστήριον, οὔτε ἐν μηχανήμα πρὸς ἐξύφανσιν τῆς μετάρξης, οὔτε ἐν ὠρύχθη φρέαρ, οὔτε μία ἐσκάφη διώρυξ· δένδρα ἐφυτεύθησαν ὀλίγιστα καὶ ὀλίγιστα ἰσοπεδώθησαν ὁδοί· αἱ καπνοφυτεῖαι ἀποθαρούονται ἔτι· τὰ προϊόντα ὑπόκεινται ἔτι εἰς τὴν δεκάτην· ἡ δὲ κυβέρνησις οὐδέμιν ἀνίδρυσε γεωργικὴν ἢ ἄλλην Τράπεζαν· τούναντιον, ἢ Ἀγγλοαιγυπτιακὴ Τράπεζα ἔκλεισε τὰ ἐπὶ τῆς νήσου ὑποκαταστήματά της. Καὶ ὅμως ἡ μεγάλη ἀναφορὰ τοῦ 1882 δὲν ἔμεινεν ὅλως ἀλυσιτελής. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἐζήτουν οἱ Κύπριοι, παραχώρηθη ἐν, καὶ τὸ ἐν τούτῳ ἦτον . . .

Σύνταγμα. Πολλοὶ ἀξιοσέβαστοι πολιτικοὶ πιστεύουσιν εὐλαρινῶς ὅτι ἢ εἰς οἰονδήποτε τόπον παραχώρησις κοινοβουλίου ὁμοιάζοντος ἔσῳ τὸ δυνατόν πλειότερον εἰς τὴν παρ' ἡμῶν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων εἶνε ἀναγκαῖος ἕως πολιτικῆς, ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς προόδου. Ἡ Ἰνδικὴ ἐσώθη μέχρι τούδε, χάριτι θεῆς, τῆς συνταγματικῆς ταύτης μαρτίας, οὐδ' ἠξιώθησαν ἔτι κοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως αἱ γῶραι τῶν Μάταβελέ καὶ αἱ παρὰ τὸν Νίγηρα κτήσεις. Καὶ ἐπὶ τοῦ Γιβραλτᾶρ δὲν συνεδριάζει ἔτι Βουλὴ, διότι τὰ πρὸς τὸν βράχον ἐκεῖνον συνδεόμενα σπουδαῖα ἀγγλικὰ συμφέροντα δὲν ἐπιτρέπουσι τοιοῦτους ἀστεϊσμούς, αἱ δὲ νῆσοι Φιδζῆ ἀπολαύουσι μὲν νομοθετικῆς συνελεύσεως, πράγματι ὅμως οὔτε ἐκλογεῖς ὑπάρχουσιν, οὔτε ἐκλέξιμοι, διότι καὶ τὰ ἐπίσημα καὶ τὰ μὴ ἐπίσημα μέλη διορίζονται ἐξ ἴσου ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ ἀνευ τῆς ἀναμίξεως ἰθαγενοῦς τινος. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν Κύπρον ἐπιστεύθη ἐν ἔτει

1881 ὅτι ἠδυνάμεθα νὰ προσβῶμεν ἀσφαλῶς εἰς τὸ πείραμα τῆς παραχωρήσεως κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν. Ἄλλ' ἡ ἀληθὴς ἀφορμὴ τῆς παραχωρήσεως ἦτον ὅτι δὲν ἠθέλωμεν νὰ παραχωρήσωμεν ἄλλο τι καὶ ὅτι ἐπρόκειτο περὶ πειράματος, ὅπερ δὲν ἐστοιχίζεν οὐδ' ὀβολόν. Τούναυτίον, ἐπιστεύθη λίαν ἀνοήτως ὅτι, προικίζοντες τὸν κυπριακὸν λαὸν διὰ Συντάγματος, θ' ἀπηλλασσόμεθα πάσης εὐθύνης πρὸς νῆσον, εἰς ἧς τὰς ὑποθέσεις εἶχομεν ἀποφασίσει ν' ἀναμιγνυώμεθα ὅσω τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον ἐν τῷ μέλλοντι. Ὅσακις ἀγγλικὴ εἰς ἀποικία προικίζεται δι' ἀντιπροσωπευτικῶν θεσμῶν, διαχειρίζεται τὰ ἴδια ἑαυτῆς πράγματα, ἐξοφλεῖ ἐξ ἰδίων τοὺς λογαριασμοὺς τῆς καὶ δὲν ἐνοχλεῖ τοὺς ἐν Λονδίῳ. Δευτέρα Νέα Ζεελάνδη ἐπρόκειτο νὰ καταστή ἡ Κύπρος. Ἄλλ' ἡ Κύπρος οὔτε εἶνε, οὔτε δύναται ποτε νὰ καταστή ἀγγλικὴ ἀποικία, ἡ ἀπλῆ δὲ δωρεὰ κοινοβουλευτικοῦ ἀθυρματίου δὲν περιήγαγεν αὐτὴν εἰς θέσιν νὰ ἐξοφλῇ τοὺς ἰδίους ἑαυτῆς λογαριασμοὺς ἢ τοὺς ἡμετέρους. Τὸ Κυπριακὸν Σύνταγμα ἦτον φανάκη. Ὁ μὲν δωρητὴς οὐδὲν ἔδωκεν, ὁ δὲ δωρολήπτης ἔλαβεν ὅ,τι οὐδαμῶς ἐχρειάζετο καὶ οὐδαμῶς ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιήσῃ. Τὸ δῶρον ἐπαθεν ὅ,τι πάσχουσι πάντα τὰ προσχήματα. Ὁ μὲν δωρητὴς ἐρωράθη ἀξιοκαταφρόνητος, ὁ δὲ δωρολήπτης ἀγνώμων. Ἡ Κύπρος διὰ τῆς ἀναφορᾶς τῆς ἐξήτει ἄρτον καὶ ἡμεῖς εἰς ἀπάντησιν ἐδώκαμεν αὐτῇ, οὐχὶ κἄν λίθον, ἀλλὰ πτερὸν, ὅπως προσράψῃ αὐτὸ εἰς τὴν κατεσχισμένην τῆς κίδαριν. Ὁ Κύπριος εἶνε ἐξ Ἰσου πειναλέος, ἢ καὶ πειναλεώτερος, ἀτενίζων δὲ πρὸς τὸ μηδαμινὸν καὶ ἀνάμοστον κόσμημα, ὅπερ κρέμαται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ, αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἐκ περισσοῦ καὶ γελοῖον. Τῇ 10 Μαΐου 1882 ὁ λόρδος Κίμπερλαι ἐξήγγειλεν ἐπισήμως τὴν παραχώρησιν Συντάγματος εἰς τοὺς Κυπρίους καὶ ὑπέδειξε τὸν χαρακτῆρα τῆς Νομοθετικῆς Συνελεύσεως, εἰς ἣν θὰ ἐνεπιστεύοντο αἱ τύχαι τῆς νήσου. Εἰς τὸ ἄγγελμα ἐπηκολούθησαν εὐθύς ἀπεπιστικαὶ καὶ εὐσεβάστως ἠγανακτημέναι

ἀναφοραὶ τῶν ἐν Κύπρῳ μωαμεθανῶν
καὶ σφοδραὶ διαμαρτυρήσεις τῆς Πύ-
λης καὶ τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ κα-
τὰ τῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ ὀθωμανικοῦ
στοιχείου ἐν τῇ Συνελεύσει. Ἀλλὰ τὰ
πάντα μάταια! Τῇ 30 Νοεμβρίου
1882 ἐδημοσιεύθη τὸ διάταγμα τῆς
ἀνάσσης, ὠρίσθη δ' ἔτι αἱ πρῶται ἐκ-
λογαὶ θὰ διεξήγοντο τὸ προσεχὲς ἔαρ.
Τὴν Συνέλευσιν θ' ἀπετέλουν 19 μέλη,
ἦτοί ο ἄρμοστής ὡς πρόεδρος, ἐξ ὑπάλ-
ληλοι καὶ 12 αἵρετοὶ ἀντιπρόσωποι, ἐξ
ᾧν τρεῖς θὰ ἐξέλεγον οἱ μωαμεθανοὶ καὶ
ἐννέα οἱ μὴ μωαμεθανοὶ ἐκλογεῖς, διη-
ρημένοι εἰς τρία ἐκλογικὰ διαμερίσμα-
τα. Ἡ θρησκευτικὴ αὕτη διάκρισις,
ἔτι δὲ μᾶλλον ἡ ἀριθμητικὴ ἀναλογία
ἐράνη εἰς πάντας τοὺς εὐ ἡγμένους μω-
αμεθανοὺς λίαν ταπεινωτικὴ, ἢ δὲ δυ-
σαρέσκειά των θὰ ἐξεδηλοῦτο καὶ διαρ-
κέστερον, ἐὰν μὴ καθίστατο πάχιστα
δῆλον ὅτι οἱ Κύπριοι μωαμεθανοὶ καὶ
μὴ μωαμεθανοὶ ἐνδιεφέροντο ἐπ' ἐλά-
χιστον ὑπὲρ τοῦ νέου Συντάγματος.
Ἐνδιεφέρον ἔδειξαν μόνον οἱ ὀλίγιστοι
ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ προ-
τιμῶσι τοὺς λόγους τῶν ἔργων καὶ τὴν
ἐπισώρευσιν παραπόνων τῆς ἐπισωρεύ-
σεως στάχτων, φαντάζονται δ' ὅτι ἐκ
πάσης μεταβολῆς θὰ πορισθῶσι τὰ γρό-
σια, ᾧν ἔχουσιν ἀπαραίτητον ἀνάγκην.
«Ὅλοι κλέφταις!» εἶπε γέρον Κύπρι-
ὸς χωρικός, ὅτε ἤκουσε τὰ ὀνόματα
τῶν ὑποψηφίων κατὰ τὴν πρώτην ἐκ-
λογὴν καὶ χωρὶς ν' ἀσκήσῃ τὸ δικαίω-
μα τῆς ψήφου ἐπέστρεψεν εἰς τὸν ἀ-
γρόν του. Πάντες οἱ ἐνήλικες Κύπριοι,
οἱ καταβάλλοντες ἄμεσον φόρον καὶ μὴ
ὑφείλοντες εἰς τὸ δημόσιον εἶνε ἐκλο-
γεῖς· ἀλλὰ πᾶρὰ πάσας τὰς προσπαθεί-
ας τῶν ὑποψηφίων, οἵτινες συμφέρον
ἔχουσι γὰ μεγαλύνωσι τὴν σημασίαν
τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος, οὔτε δέκα
ἐκατοστὰ τῶν ἐκλογέων προσέρχονται
εἰς τὰς κάλπας. Ἐννέα «μὴ μωαμεθα-
νοὶ», ἑπτὰ Ἄγγλοι καὶ τρεῖς Τοῦρκοι
φαίνονται πως αὐθαίρετος διαίρεσις τῆς
ιδεώδους Βουλῆς· ὑπετίθετο ὅμως ὅτι
οἱ αἵρετοὶ μωαμεθανοὶ θὰ ἐψήφισον με-
τὰ τῶν ἐπισήμων μελῶν, τῶν Ἄγ-

γλων, καὶ ὅτι ἐπομένως καὶ ἐὰν οἱ Ἕλληνας, ὑπὲρ ὧν ἰδρύθη ἡ ἀλλόκοτος ἐμῆγυρις, ἐψήφισον συμπαγεῖς κατὰ τῆς κυβερνήσεως, ἡ μία ψήφος τοῦ ἀρμωστοῦ θὰ ἠσφάλιζε τὴν πλειονοψηφίαν. Καὶ ὅ,τι μὲν ἀφορᾷ τοὺς Ἕλληνας, ὁ ὑπολογισμὸς ἀπεδείχθη ἄρθος. Εὐθύς μετὰ τὰς πρώτας ἐκλογὰς ἠνώθησαν συμπαγεῖς εἰς πείσμονα ἀντιπολίτευσιν, ἥτις διαρκεῖ ἔτι καὶ νῦν. Ἄλλ' οἱ Τούρκοι, βδελυχθέντες τὴν ἡμετέραν παρασπονδίαν, ὡς ἐξέλαβον τὴν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἑαυτῶν νήσῳ ὑποταγὴν εἰς τοὺς πρώην ὑπηκόους τῶν, ἠνώθησαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ περιήγαγον εἰς γελοίαν θέσιν τὴν κυβέρνησιν, ἔχουσαν ἔξ μόνον ψήφους ἐν τῇ Βουλῇ καὶ διεξάγουσαν ἢ ἀξιοῦσαν νὰ διεξαγάγῃ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις ἐναντίον ἀνευδότου δωδεκάμελοῦς ἀντιπολιτεύσεως.

Ἄλλ' ὁ σπουδαιότατος παράγων τῆς ἐνεστώσης τύχης τῆς Κύπρου εἶναι ὁ ἐσφαλμένως καλούμενος «τουρκικὸς φόρος». Τὸ οικονομικὸν τοῦτο ζήτημα, ἀκανθῶδες καὶ ἐκ πάσης ἀπόψεως ἀπαίσιον κατὰ τὴν ὑπογραφήν τῆς συμβάσεως τοῦ 1878, ὡς ὑπεδείξαμεν εὐθύς τότε, ἐγένετο ἔκτοτε ἀκανθώδεςτερον καὶ πολυπλοκώτερον, ἢ ὅσον ἐροδοῦντο καὶ οἱ δυσμενέστεροι τῶν κριτῶν, διὰ τῆς μοχθηρᾶς πολιτικῆς τῶν εἰσπραττόντων, καὶ τῆς αἰσχρᾶς διαγωγῆς τῶν καταβαλλόντων τὰ χρήματα. Ὡς τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα, καὶ τὸ ζήτημα τοῦ κυπριακοῦ φόρου κατήντησεν ἐν ἐξ' ἐκείνων, ἅτινα ὑποτίθεται ὅτι εὐήγμενος Ἄγγλος εἶνε ἀδύνατον νὰ κατανόησιν. Περίεργοι ἄνθρωποι ἀπειθύνουσιν ἐνίοτε ἐρωτήσεις. Ἄλλ' αἱ ἐπίσημοι ἐξηγήσεις, αἱ παρεχόμεναι διὰ τῶν Κυανῶν Βιβλίων ἢ προφορικῶς ἐν τῇ Βουλῇ, εἶνε ἐπίτηδες ὑπελελογισμένα οὕτως, ὥστε νὰ διαρωτίζηται μὲν ἔσῳ τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον τὸ θέμα, γ' ἀπορεύγηται ὁμως πᾶσα ἀπροκάλυπτος ψευδολογία. Ὁ δὲ λόγος εὐνόητος. Καὶ ὁ τὰ μάλιστα πεπωρωμένην ἔχων τὴν συνείδησιν ὑφυπουργὸς ἐννοεῖ ὅτι ἡ ἀλήθεια ἐλαχίστην θὰ περιεποιεῖ τιμὴν τῇ γῶρᾳ, παραδέχεται δ' ἄρθῶς ὅτι ὀλίγιστοι Ἄγγλοι θὰ ἔχωσι τὴν ὑπομονὴν νὰ ἐμβαθύνωσιν εἰς πο-

λύπλοκον οικονομικόν ζήτημα, χάριν
εὐαριθμῶν καὶ φιλησύγων θωμανῶν,
κατοικούντων νῆσον κειμένην ἐγγὺς
τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.
Ὅσῳ ὀλιγώτερα λέγονται λοιπὸν περὶ
τοῦ ζητήματος, τόσῳ τὸ καλῆτερον!
Ἄλλ' ἀξίζει τὸν κόπον ν' ἀρθῇ ὁ ἐπί-
τηδες ἀπλούμενος πέπλος, τὸ δὲ ζή-
τημα, εἰλικρινῶς διάτυπόμενον, δὲν
εἶναι τόσον δυσκατάληπτον, ὅσῳ θὰ
υπέθετέ τις ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐξηγή-
σεων.

(ἀκολουθεῖ)